

דברים בעת חנוכת 'בית רועי'

נתנאל אלישיב

ברשותכם, בפתח דבריי אבקש לפנות לבני הזוג ארונינג וצ'רנה מוסקוביץ', ממזכי הרבים וממגיניה של ירושלים וארץ ישראל, אשר זכו לגאול את הבית הזה ולקרוא עליו את שמו של גיבור ישראל, רס"ן רועי קליין.

Dear Irving and Cherna,

On behalf of the Klein family and Roi's friends, please allow me to extend you our genuine gratitude for naming this wonderful house after Roi, and thus connecting his memory to the city he loved and fought for.

May Hashem bless you and all of Israel with a טובה, and help you keep on "helping" him guard his holy city.

תודה, כמובן, גם לכל מי שסייע לארגון האירוע הנאה הזה, הראוי לירושלים שנקראת נוי של עולם.

ברשות השר לשעבר נתן שרנסקי,

ברשות ר' מתי דן, שעלילותיו בגאולת בתים בירושלים יכולות לפרנס ספרים רבים, משפחה, חברים ואורחים יקרים.

למעלה משנתיים חלפו מאז שרועי נהרג, ובמהלך התקופה הזאת, אנו, בני משפחתו וחבריו של רועי, מצאנו את עצמנו בכל מיני אירועים וטקסים שקשורים להנצחתו. הקריטריון לפיו התרגלנו למדוד את האירוע הוא "מה רועי היה חושב על כל זה" - עד כמה הנצחה זו מתאימה לדמותו. מבחינה זו, האירוע שלכבודו התכנסנו כאן הערב - חנוכת 'בית רועי' במתחם ויטנברג - הוא אירוע ראוי במיוחד, ההולם בהלימה מלאה את דמותו וערכיו של רועי.

בדבריו ביום השלושים של רועי, הזכיר חברו הטוב, אסי דוידוביץ', את הפסוק השלישי בפרשת 'ואתחנן', פרשת בר המצווה של רועי:

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן, ההר הטוב הזה והלבנון."¹

אומר רש"י על פסוק זה:

"ההר הטוב הזה - זה ירושלים, והלבנון - זה בית המקדש."

במהלך תפקידיו הראשונים בצה"ל, מנה רועי את מספר היממות בהן שהה במארבי היטמעות ברחבי דרום לבנון, אותה הכיר כמו את כף ידו. המספר המדהים שהגיע אליו התקרבו לשישה חודשים! במהלך עשרות המארבים והמבצעים שהשתתף בהם, לא נתקל ישירות במחבלים אפילו פעם אחת. למרות זאת,

פקודיו ומפקדיו מעידים על היסודיות בה התכונן לכל מבצע חדש, כאילו היה זה מבצעו הראשון, בבחינת "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים". מה נותן לאדם את הכוח לא להישחק בנסיבות כל כך שוחקות? במקרה של רועי, התשובה היא: "ההר הטוב הזה והלבנון", עבורו המלחמה בדרום לבנון הייתה חלק מדבר גדול בהרבה, היא הייתה חלק מתהליך שיבת עם ישראל לארצו, ששיאו מבואת בירושלים ובבניין בית המקדש.

ידועה אמרתו של פרידריך ניטצה - "מי שיש לו 'למה' שלמענו יחיה, הוא יוכל לשאת כמעט כל 'איך'".² את ה'למה' עבורו רועי חי וגם נהרג, ניתן לסכם במילה 'ירושלים', ואפרש את כוונתי: בסרט לזכרו של רועי, סיפרה שרה על לילה אחד בו העירה את רועי כי היא התקשתה להירדם. רועי ענה לה מתוך שינה: "תחשבי על דברים טובים, על עם ישראל, על ארץ ישראל", ולאחר שתיקה של רגע, הוסיף ואמר מתוך שינה: "ועל הקשר ביניהם...". בבוקר לא זכר דבר.³ ארץ ישראל ועם ישראל עמדו במרכז תודעתו של רועי, אתם הלך לישון ועליהם חלם, ושניהם מגיעים לשיאם בירושלים.

ירושלים היא התמצית של **ארץ ישראל**, "ירושלים מקודשת מכל ארץ ישראל"⁴, ורבנו הרב צבי יהודה רגיל היה לפרש מאמר חז"ל זה לא רק במ"ם היתרון אלא גם במ"ם היחס, לפיו ירושלים מקודשת **מתוך** כל ארץ ישראל,⁵ היא השיא של קדושת ארץ ישראל.

אולם ירושלים אינה רק התמצית של ארץ ישראל, היא גם המהות הפנימית של **עם ישראל**.

בפסוקי זיכרונות שאמרנו בראש השנה הזכרנו את דבר ד' אל ירמיהו הנביא:

"הלוך וקראת באזני ירושלים לאמר, כה אמר ד' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה."⁶

והדברים תמוהים: וכי ירושלים הלכה במדבר!?

אלא שמכאן לומד הרב חיים מוולוז'ין שכלל ישראל נקרא ירושלים, ממנה קיבלו כל ישראל "שפע תורה קדושה ויראה, כל אחד לפי שורש אחיזת נשמתו מכנסת ישראל"⁷.

ירושלים, אפוא, היא התמצית של עם ישראל, היא התמצית של ארץ ישראל, והיא תמצית החיבור ביניהם. היא מעוררת רטט של קדושה ביהודים מכל הסוגים, תשאלו על כך את נתן שרנסקי שנמצא כאן אתנו, הוא יספר לכם כיצד ישב בתא מעצר לפני שלושים וארבע שנים ברוסיה הרחוקה ושינן בעל פה את מילות השיר 'ירושלים של זהב'.

בסליחות שאנו משכימים להן בימים אלו מופיעה הבקשה:

"מי שענה לדוד ושלמה בנו בירושלים הוא יעננו".

בקשה זו שזורה ברשימה ארוכה של מקרים מהתנ"ך בו נענתה תפילתם של גדולי עולם. אולם בעוד שבשאר המקרים ברשימה ברור מהו האירוע אליו מתייחסת הבקשה, במקרה שלנו לא ברור למה הכוונה. גם לא מובן מדוע שמים את דוד ושלמה יחד באותה השורה. נראה לומר שבאמת לא באירוע ספציפי עסקינן כאן, אלא בכללות תור הזהב של עם ישראל בימי דוד ושלמה, תקופה נפלאה זו בירושלים היא המענה האלוקי היותר גדול ונפלא, ולחידושה אנו מייחלים.

2 מתוך **אנושי, אנושי מדי**.

3 לקוח מתחילת הפרק השמיני של **בכל לבבך**.

4 ע"פ **כלים א ו-ח**.

5 ראה בהרחבה **לנתיבות ישראל**, חלק א עמ' קמב-קמז ["והנצח זו ירושלים"].

6 **ירמיהו ב ב**.

7 **נפש החיים** עמ' קמג-קמד, תט.

ובזוהר צו לה א: "כנסת ישראל נקראת בשם ציון, דכתיב ציון במשפט תפדה." וירושלמי **תענית** פרק ד: "ישראל נקראו בשם ציון, דכתיב לאמר לציון עמי אתה."

אל המדרגה הרוממה הזאת שירושלים מבטאת כסף רועי, אליה היו מכוונים לימוד תורתו, עבודתו על מידותיו ועמלו הצבאי. לכן אין זה פלא שהמפגש עם ירושלים הממשית הלהיב את רועי. עדות על כך יש לנו מפיו של סא"ל יניב עשור, שהיה מפקד גדוד 51 בעת שרועי שירת בגדוד כסמג"ד. וכך הוא מתאר: "...השתתפנו בסיור סליחות לקצינים בשכונת נחלאות בירושלים, השעה הייתה ארבע וחצי בבוקר והאוויר היה מלא בריח נהדר ממאפיית אנג'ל. אמרתי לו: "בוא נלך לכותל". בנג'י הילמן וקצין נוסף הלכו לקנות דברים טעימים מהמאפייה, ורועי ואני נסענו לכותל. הגענו בשעה חמש בבוקר. הבוקר היה טהור, שכבת טל כיסתה את הרחבה. רועי ישר פרח. הוא הסביר לי שהשעה הזאת היא השעה הטובה ביותר להתפלל בה שחרית, והוא לימד אותי שתפילה בשעה הזאת נקראת 'תפילת ותיקין'. מצא מניין והתחיל להתפלל. זה היה מאוד מרגש. הכל היה אצלו באופן טבעי..."

ירושלים ובית המקדש ליוו את רועי גם בדרכו האחרונה. כשחפציו האישיים הוחזרו לעלי, ביקש הרב קשתיאל שליט"א, החברותא של רועי בשנותיו האחרונות, להסתכל בתיקו האישי. כפי שציפה, הוא מצא שם את מסכת יומא, אותה למד רועי במסגרת לימוד הדף היומי. לפי הסימנייה שרועי השאיר בגמרא, ניתן היה לראות שבימיו האחרונים למד רועי על הכהן הגדול בשעה שבה נכנס לקודש הקודשים לעבודת יום הכיפורים, אלה מחשבות הקודש שליוו אותו לקרב המר בבינת ג'ביל.

חכמינו מציינים שירושלים לא נתחלקה לשבטים⁸, אף רועי קליין לא נתחלק לשבטים, וכל חלק וחלק של עם ישראל חש קשר והזדהות עם דמותו. כמו ירושלים, גם רועי עושה את כל ישראל חברים.

לאור כל זאת, כמה טבעי ומתבקש לקרוא בית שנגאל בירושלים העתיקה על שמו של רועי.

ניתן אמנם לשאול: מה התועלת בגאולת בית אחד קטן בירושלים העתיקה בדמים מרובים, בעוד הרוב הגדול של הבתים בחלקים אלה של העיר העתיקה הוא בבעלות ערבים, ארמנים, נוצרים ושאר מינים? אני חושב שרועי לא היה שואל את השאלה הזאת. הוא היה אמון על תורת הגאולה של הגר"א, אשר לימד את תלמידיו שאת בניין ירושלים יש להתחיל אפילו מאבן אחת, ככתוב "הנני יסד בציון אֶבֶן, אֶבֶן בוחן"⁹. אנו נבחנו במוכנותנו לבנות את ירושלים קודם כל באבן אחת, בבית אחד, ומתוך סבלנות, כדברי הנביא ישעיהו בסוף הפסוק שמצטט הגר"א: "המאמין לא יחיש"¹⁰. עבודה קשה, סבלנות ואמונה - אלה אבני הבניין של אישיותו של רועי ואלה אבני הבניין של גאולתו. כבר סיפרתי פעם על ביקור שלנו אצל רועי ושרה בשבת אחת, ביקור בו התפלאתי על כך שרבות מחצרות הבתים מוזנחות. הסבירו לי שהבית שבו התארחנו הוא ברחוב בו הבתים שכורים, ולכן הדיירים לא משקיעים בחצר. גם ביתו של רועי היה שכור, אבל זה לא הפריע לו לטפל בגינה, להעביר סלעים כבדים ולבנות טרסות. שרה סיפרה לי איך התאמץ והביא לחצר הזאת אבן אחרי אבן. מה טבעי הוא שבסרט שצולם בטיול משפחתי בנחל ערוגות, רואים את רועי ואת גלעד הקטן משחקים במשך חצי שעה בהעברת אבנים זה לזה.

מותו של רועי פער בלבנו חור גדול מאוד, ומאז שנהרג אנשים טובים מנסים למלא אותו בנחמות מנחמות שונות, חלקן נחמות קטנות וחלקן נחמות גדולות. הבית הזה שייך אל הנחמות הגדולות, והוא מעניק לנו משמעות חדשה לביטוי הישן, "בבניין ירושלים ננוחם".

תודה רבה, שנה טובה, כתיבה וחתימה טובה.

8 מגילה כו א.

9 קול התור, עמ' 140.

10 ישעיהו כח יז.